

SVĚTLO

TÝDENÍK MATICE CYRILOMETODĚJSKÉ

46. ČÍSLO / XXXIII. ROČNÍK

24 Kč • 0,95 €

16. LISTOPADU 2025

Z obsahu:

Poselství Svatého otce
Lva XIV.

k 9. Světovému dni chudých
33. neděle v mezidobí,
16. listopadu 2025
- strana 2 -

Doba velkých znamení
Bratr Amadeus
- strana 3 -

Svatý Gelasius I.
Libor Rösner
- strana 4 -

Umírat v Pánu (1)
Prof. Dr. Karl
Wallner OCist.
- strana 7 -

Doufám v Pána
- strana 9 -

Naděje nezahanbuje
- strana 9 -

Jaké to je
být matkou světce
- strana 10 -

Syn brusiče nožů (17)
Wilhelm Hünermann
- strana 11 -

Bartolomeo Altomonte (1694–1783): Smrt svatého Josefa

nejpestřejší, nejdobrodružnější pohřební rity: od spásně optimistické naivity až po nihilistickou frašku! Především však je to znevážení toho úděsně krásného, co se nám podle naší víry ve smrti slibuje: setkání s Pánem jako Soudcem, očisťující oheň, nebe, nebo peklo. Vyplatí se proto podívat se na katolickou kulturu umírání a pohřební liturgii, abychom lépe pochopili základy naší víry, které jsou v ní vyjádřeny, neboť naše víra má hluboce eschatologické ražení, zakládá se na přesvědčení, že Kristus *vstal jako první z těch, kteří zemřeli* (1 Kor 15,20), a otevřel nám bránu k věčnému životu. Celá „smuteční“ liturgie církve je oděna a prozářena tímto světlem víry a naděje a neztrácí nic na své vážnosti, která na člověka padá ze smutku a ze smrti. Podívejme se na specifickou nádhru křesťanského umírání z hlediska liturgie, abychom z toho vytěžili důsledky pro křesťanský způsob života.

Aspekty křesťanské kultury pohřbívání

Křesťanské „Ars moriendi“ zní: *Žijeme-li, žijeme v Pánu, umíráme-li, umíráme v Pánu. Ať tedy žijeme nebo umíráme, patříme Pánu.* (Řim 14,8) Tak vyjadřuje svatý Pavel životní postoj křesťana, který vychází z jeho víry, že má účast na Kristově smrti a zmrtvýchvstání. Mohli bychom mluvit o určitém druhu ignaciánské „indiferentie“, která na jedné straně klidně přijímá život a jeho námahy bez nepřírozeného způsobu touhy po smrti nebo únavy životem; na druhé straně dává radostnou jistotu, že smrt není konec, nýbrž přechod. Svatý Martin z Tours vyjádřil tento životní postoj ve svém místě umírání v Langres, když říká: „Mortem non timeo, vivere noc recuso!“ – „Ze smrti nemám strach, ale také se nezdráhám dále žít.“

Protože eschatologická naděje tvoří podstatu křesťanské víry, není divu, že již v rané církvi znají křesťané „obřad přechodu“ pro umírající. Liturgická věda nám říká, že v žádném církevním kulturním konání není „cítit tolik kontinuity jako v obřadu kolem umírání a pohřbívání křesťana“. Jedná se zde v helénistickém prostoru o konání, které přejímá pohanské úkony a křesťansky je přetváří. Tak se vyvíjí něco jako „refrigerium“, hostina k počtě zemřelého, eucharistická slavnost za mrtvé.

V 1. století je křesťanské vědomí umírání a smrti silně oplodněno kultem mučedníků: den úmrtí mučedníka platí za jeho „dies natalis“, „narození“ pro vzkříšení, a obec ho oslavuje každý rok mší svatou, je to pro celou obec svátek, analogický velikonoční neděli. Čtou se akta o umučení: protože snášel Kristova muka, je jisté, že má účast na Kristově nebeské slávě, jak říká Lukáš 23,43: „*Ještě dnes budeš se mnou v ráji!*“ Ale i hrob se stává pomníkem naděje na zmrtvýchvstání. Věřící ho navštěvují, modlí se zde, dotýkají se ho rouškou, kterou si přinášejí z domu.

Zachovala se nám již z raných dob přímluva za mrtvé, důležitým dokladem je vidění sv. Perpetue v „Passio Perpetuae et Felicitatis“. Perpetua podstoupila mučednictví 7. března 203 a předtím měla ve vězení vidění o svém malém bratru Dinokratovi, který záhy zemřel na rakovinu tváře, jak trpí velká muka. Perpetua vidí sedmiletého bratříčka s rakovinou na obličejí, jak žízni, ale nemůže se napít z příliš vysoko položené nádoby. Sen má za následek, že Perpetua za svého bratra naléhavě prosí, a může pak vidět v druhém vidění, že se osud zemřelého zcela změnil: „Viděla jsem místo, které jsem viděla již předtím, a Dinokrates byl čistě oblečen a svěží; po jeho ráně zbyla nyní jen jizva; jímka s vodou snížila svůj okraj až k jeho ústům a on z něho stále pil... Probudila jsem se: tu jsem pochopila, že byl vysvobozen ze svého trestu.“ Tento text je ještě poznamenán pohanskými představami o onom světě, ale je velmi významný pro rozvoj učení o očistci, jak bylo pak formulováno na koncilech v Lyonu, Florencii a nakonec v Tridentu. „Locus refrigerii, lucis et pacis“ – místo občerstvení, světla a pokoje je spolupodmíněné modlitbami a obětmi věřících, jmenovitě jejich dobrými skutky. Neboť dávat almužnu je ve svém výsledku právě tak účinné přímluvné dílo jako slavení Eucharistie. Ve 14. století dochází k vlastní koncentraci křesťanské zbožnosti na umírání, která pak poznamenává naši liturgii a spiritualitu až dodnes.

Významné jsou zde dva důvody: na jedné straně vývoj církevního učení o tom, co se děje v okamžiku smrti, které vstupuje hlouběji do povědomí bulou „Benedictus Deus“ z roku 1336. V ní pro-

hlašuje cisterciácký papež Benedikt XII., že duše svatých ihned po smrti, „mox post mortem“, vidí a požívají „božskou bytost bezprostředně, nezahalenu, jasně a otevřeně“. Není tu tedy nějaké neurčité čekání „pod oltářem“ (Zj 6,9) až do posledního soudu, jak se domnívala patristika na Východě až do rané scholastiky, nýbrž osobní soud nad duší následuje bezprostředně po smrti. Tím se stalo pro spiritualitu jasným: hodina smrti je rozhodující okamžik lidského života. V 16. století byla připojena k biblickým veršům v modlitbě *Zdravas, Maria* druhá část, ve které prosíme Matku Boží o přímluvu „nyní i v hodinu smrti naší“. Tím bylo biblické rozjímání první části spojeno s osobní prosbou a růženec se vyvinul jako prosebná modlitba.

Zbožná smrt se stala středem pozornosti ve 14. století ještě z jednoho důvodu, totiž ve velké nouzi v důsledku morových ran a epidemií. Smrt se stala povážlivě vsudypřítomnou, takže ji bylo třeba křesťansky zvládnout. Z obou těchto pramenů čerpá látka literatura na téma „ars moriendi“, umění dobré smrti. Tak píše v roce 1434 vídeňský městský farář Tomáš Peutner ve své knižičce „O umění spásného umírání“: „Není většího skutku milosrdenství než pomáhat duchovně nemocnému člověku v jeho poslední potřebě dosáhnout spásy.“

Umění spásné smrti se obrací k rozvíjejícímu se měšťanstvu a ovlivňuje duchovní kulturu pozdního středověku. V té době ovládá myšlenka na smrt všechny životní projevy: hospodářské krize při přechodu na novodobé ziskové hospodářství; panské a cechovní řády, válečná tažení, cestování, zvláště na moři, epidemie a morové rány: od roku 1326 do roku 1500 je možno napočítat 75 morových let. Tak ovládl strach před náhlou a nenadálou smrtí všechny životní stavy a vládlo všeobecné přesvědčení, že mravní chování během života rozhoduje v hodině smrti o věčném osudu. Kněží usilovali o to, aby i zdraví byli připraveni na svoji poslední hodinu, proto kázali od konce 14. století domínání a františkáni často o posledních věcech, proto psali slavní teologové té doby návody o umění spásné smrti. I Martin Luther napsal 1519 slavnou „Řeč o přípravě na smrt“.

Doufám v Pána

V některých příručkách o „Ars moriendi“ se zvláště hovoří o roli „přítele“, který se na rozdíl od příbuzných a sousedů nezajímá tolik o dědictví, jako spíše o duchovní blaho umírajícího. Umírajícímu má být zajištěna nejen péče o duši, ale také proces komunikace s přítelem, který ho přivádí k takovým rozhodnutím, jež vedou ke spáse. Je zde popisováno takové jednání, které na základě křesťanské víry staví umírajícímu před oči jeho vlastní duchovní stav a vede ho na základě křesťanské víry k takovému rozboru, aby se před ním otevřel horizont naděje. Protože „amicus“ nemusí být nutně kněz, rozvíjí se náboženská kultura umírání, která daleko překračuje svátostné obřady. Mnohé z toho, co dnes znovu objevuje moderní doprovod umírajících, bylo zformováno již zde.

Tridentský „Ordo Commendationis Animae“ z roku 1614 obsahoval množství modliteb sebeodevzdání, vzývání Matky Boží a andělů, litanie ke svatým, modlitby pro okamžik, kdy duše opouští tělo, o čemž panovala představa, že o duši zápasí anděl s ďáblem. Archanděl Michael patří k obzvláštním průvodcům duše na cestě do věčnosti. Tento obřad byl obnoven na II. vatikánském koncilu. Najdeme ho v latinském vydání rituálu pomazání nemocných pod názvem „Ordo Commendationis Morientium“.

(Pokračování)

Překlad -lš- 48/2002

Poutníci naděje – to je motto Jubilejního roku 2025. Naděje je přítomná v celém našem životě. Bez ní je člověk ochromen, nemá žádný elán ani cíl. Avšak – v co vlastně doufáme? Doufáme, že získáme lepší pracovní místo, doufáme v uzdravení milované osoby, máme naději, že bude mír ve světě, anebo prostě s nadějí očekáváme lepší časy?

Když se naše touhy a očekávání naplní, prožíváme velkou radost... ale co když ne? Pak je to s námi podobné jako s emauzskými učedníky, kteří se svému spolupoutníkovi se zármutkem světili: „A my jsme doufali, že on je ten, který má vykoupit Izrael. Ale už je to dnes třetí den, co se to stalo.“ (Lk 24,21) S Ježíšovou smrtí vyhasla a byla pochována každá jiskra naděje. Zavládlo zklamání a smutek. Ale když poznali Pána, jejich srdce překypovalo radostí.

Je potřebné si uvědomit, v čem spočívá předmět mé naděje. Právě v tom se totiž křesťanská naděje odlišuje od každé jiné formy naděje. Křesťanská naděje je jednou ze tří božských ctností, o něž se modlíme na začátku růžence: víra, naděje a láska. Na rozdíl od všech lidských slibů a předpovědí spočívá tato naděje na příslibech, které dal lidstvu Bůh sám – Bůh, který zůstává věrný svému slovu. Vzpomeňme na bezdětného Abraháma, jemuž Stvořitel příslibil: „Velice rozmnožím tvé potomstvo, takže je nebude možno ani spočítat.“ (Gn 16,10) Anebo na Mojžíše, skrze nějž

Pán příslibil izraelskému národu osvobození z otroctví: „... ale já ... Vyvedu zástupy svého lidu, syny Izraele, z egyptské země.“ (Ex 7,4) A také na velká mesiášská příslibení, jako např. od proroka Izaiáše: „Hle, panna počne, porodí syna a dá mu jméno Emanuel.“ (Iz 7,14)

Takováto Boží slova z úst patriarchů a proroků dávala izraelskému národu sílu v těžkých časech snášet utrpení a nenechat se odradit či znechutit. Každý člověk, když se ocitne v nouzi, hledá nějakou kotvu naděje. Nejednou pak následuje politické vůdce, kteří slibují lepší budoucnost, anebo vkládají naději do různých lékařů, psychologů, vědců, v nejhorším případě do věstců či do ezoterických praktik. My křesťané si však s vděčností uvědomujeme, že máme jistou, spolehlivou naději, která je zakořeněna ve víře v Boží příslibení. Měli bychom být, jak to píše sv. Petr ve svém listě, vždy připraveni dát odpověď každému, kdo by chtěl znát důvody naděje, která je v nás (srov. 1 Petr 3,15).

Křesťanská naděje mění pohled na budoucnost, a to především tehdy, když nás tíží špatné prognózy a bolestné, zdánlivě bezvýchodné situace, které nás chtějí znechutit, nahnat nám strach, anebo dokonce přivést k zoufalství: „Ve světě máte soužení. Ale vzchopte se, já jsem přemohl svět.“ (Jan 16,33)

Z *Vítězstvo Srdce 165/2025*
přeložil a upravil -dd-

Naděje nezahanbuje

Prof. Dr. Ottavio De Bertolis z Říma se v tomto článku věnuje tématu křesťanské naděje, jak nás o ní učí Písmo svaté.

Křesťanská naděje není totéž co optimismus. Optimismus je vnitřní nastavení, které tvrdí, že zítra bude život lepší než dnes a že problémy se tak nějak vyřeší. To však vůbec nemusí být pravda. Předmětem křesťanské naděje je věčný život. Pramení z příslibení nového nebe a nové země, z příslibení života po smrti, z příslibení, že budeme mít účast na Pánově zmrtvýchvstání – tak jako Panna Maria, naše nebeská Matka, která, jak věříme, byla s tělem a duší vzata do nebe.

Tato naděje je křesťanovi vlastní, protože svůj pohled neupírá na tento svět a na naše dějiny, ale na naplnění naděje. Je to eschatologická naděje. V každé eucharistické modlitbě prosíme o účast na věčném životě, který není jen příslibením pro budoucí život, ale můžeme ho prožívat již zde na zemi. Věčný život, o němž Pán Ježíš tolikrát mluví v Janově evangeliu a který nám chce darovat, byl důvodem jeho příchodu, smyslem a cílem jeho poslání: „Neboť to je vůle mého Otce, aby každý, kdo vidí Syna a věří v ně-

ho, měl život věčný.“ (Jan 6,40) Tento *věčný život* – řecky *zoé* – je v protikladu k *bios*, k biologickému životu, který mají i jiní živi tvorové.

Naděje na věčný život je tedy také naděje, že již nyní můžeme žít kvalitativně úplně jinak, a to v milosti, v Boží lásce. Kdo přijímá Boží lásku, přebývá v ní, uchovává ji ve svém srdci, ve své myslí a ve svém konání, ten má již nyní účast na Kristově zmrtvýchvstání, žije již nyní v ráji se svatými a jako svatí. Protože díky Boží milosti můžeme již nyní povstat z hříchu a z různých forem smrti, s nimiž se v životě setkáváme; máme naději, že jednou budeme vzkříšeni i ze smrti.

Je to jistá, spolehlivá naděje – na rozdíl od naděje, kterou vkládáme do lidí. Je jistá, protože je založena na Boží věrnos-

KŘESŤANSKÉ OSOBNOSTI K NÁM PROMLOUVAJÍ

RAYMOND NADER • ČLOVĚK, KTERÝ ROZMLOUVÁ SE SV. ŠARBELEM • POSLEDNÍ ÚDER SRDCE

*Raymond Nader • Z polštiny přeložil Libor Rösner
Předmluva dr. hab. prof. UŠ Aleksander Bańka*

Raymond Nader (nar. 1961) je libanonský katolík-maronita, ředitel křesťanské televize *Noursat* a zakladatel Rodiny sv. Šarbela – modlitební společnosti působící na způsob III. řádu libanonských maronitů, jehož posláním je šíření kultu tohoto světce na celém světě. Od roku 1994 nosí Nader na své paži otisk ruky sv. Šarbela Machlúfa. Od té doby se mu dostalo několika mystických setkání s tímto světcem. Nader je svým biskupem vyslán na misi spočívající v hlásání evangelia a předávání poselství sv. Šarbela – má k tomu patriční doporučení a oficiální dokumenty tuto jeho misi potvrzující. Je rovněž důvěrným spolupracovníkem patriarchy maronitů, kardinála Bechara Boutros al-Rahiho, s nímž často cestuje po celém světě. V této knize Nader obšírně a podrobně vypravuje příběh svého života a obrácení. Dělí se v ní o celou řadu nových podrobností ze svých setkání se sv. Šarbelem, s nimiž se nikdy předtím nikomu nesvěřoval. Ruku v ruce s tím provádí hlubokou reflexi poselství sv. Šarbela. Kniha obsahuje také mnoho (nejen osobních) fotografií (černobílý tisk).

Matice cyrilometodějská s. r. o. • Brož., 143x202 mm, 166 stran, 298 Kč

GAUDÍ - BOŽÍ ARCHITEKT • DUCHOVNÍ PORTRÉT KATALÁNSKÉHO GÉNIA

*Patrick Sbalchiero • Z francouzštiny přeložila Marie Benáková • Redakce Kristina Veselá
Odpovědný redaktor Pavel Mareš*

Fotografie Robin Brichta a Stanislav Přibyl

Antoni Gaudí (1852–1926) byl jeden z nejodvážnějších a nejoriginálnějších umělců 20. století. A chrám Sagrada Família je symbol nejen Barcelony, ale i celé moderní evropské kultury.

Katalánc Gaudí byl už za svého života nazýván „Božím architektem“. Muž zakotvený ve víře a tradici své rodiny i země věnoval svůj um a energii novému pojetí umění, které chápal jako nástroj vnímání Kristovy radostné zvěsti. Domy i věže, které stavěl, i další artefakty, které navrhoval, pramenily z jeho spirituality. Svoje stavby i celý svůj život svěřoval Boží prozřetelnosti. Jak vypadal jeho každodenní život? Co vše ovlivnilo jeho dílo? A je klíčem k pochopení jeho geniální architektury světlo víry? Sbalchiero nenapsal Gaudího vyčerpávající životopis nebo odbornou knihu, ale spíše biografickou črtu o jeho duchovním životě, víře v Boha, jeho pohledu na svět, umění a církev. Gaudího beatifikační proces právě probíhá.

*Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s. r. o.
Brož., 130x190 mm, 220 stran + 12 stran
barevné obrazové přílohy, 399 Kč*

OBĚŤ PŘÍPADU BABICE • JAN BULA (1920–1952)

František Kolouch • Odpovědný redaktor Pavel Mareš

Ucelený a podrobný životopis kněze Jana Buly, jedné z nevinných obětí případu Babice. V červenci 1951 se ve škole v Babicích na Třebíčsku ozvaly výstřely. Zemřeli tři funkcionáři Mistního národního výboru. I když byli pachatelé dopadeni už druhý den, využil komunistický režim událost jako záminku pro likvidaci jiných, pro něj nepohodlných osob. Začala tak jedna z největších represivních akcí v dějinách Československa, jejímž cílem bylo urychlit kolektivizaci zemědělství a potlačit vliv katolické církve. František Kolouch napsal příběh Jana Buly s mimořádnou pečlivostí, přesností i citem – jako varování před opakováním podobných scénářů i jako povzbuzení, že tváří v tvář zlu a neodvratné smrti si lze zachovat důstojnost a živou víru.

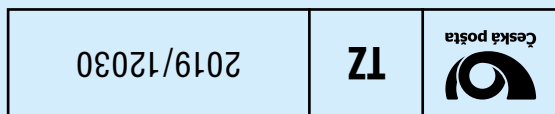
*Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s. r. o. • Brož., 130x190 mm,
320 stran + 32 stran obrazové přílohy, 399 Kč*

Objednávky knih – tel. 733 741 841, 587 405 431 • Administrace a inzerce týdeníku Světlo – tel./fax 585 222 803

Matice cyrilometodějská s. r. o., Dolní nám. 24, 779 00 Olomouc, e-mail: objednavky@maticecm.cz

Nabídku knih a devocionálií najdete na našich webových stránkách www.maticecm.cz.

779 00 Olomouc
Dolní nám. 24
Matice cyrilometodějská s. r. o.